

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ

Фидокор халқимизни, барча касаба уюшма
ходимларини гўзаллик ва нафосат рамзи
бўлмиш Наврӯзи олам билан самимий
Муборакбод этади!

ЎЗБЕКИСТОН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМА МАРКАЗИЙ ҚҮМИТАСИ

**Мамлакатимиз барча фуқаролари ва
мехмонларини энг ардоқли байрам билан
самимий қуттайди**

**Қалбингизни баҳорий кайфият
асло тарк этмасин!**

ЎЗБЕКИСТОН ТАЪЛИМ ВА ФАН ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМА МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ:

**Ўтмиш билан бугунни бамисоли камалак
янглиф бирлаштирган НАВРЎЗ байрами
ўзлигимиз, анъаналаримизнинг улкан
тантанасидир**

*Мустақил Ўзбекистонимиз келажаги бўомши ёш
авлодни тарбиялашдек масъулиятли, ўта шарафли
иша барча соҳа ходимларига муваффақиятлар тилайди*

**ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ЁҚИЛГИ-ЭНЕРГЕТИКА,
ГЕОЛОГИЯ ВА КИМЁ САНОАТИ
ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМА ҚЎМИТАСИ**

**Шу унутилмас, саодатли кунларда
барча эзгу ниятларимиз изжобат
бўлғусидир, иншооллоҳ!**

Азалдан эзгулик, тўкин-сочинлик, сихат-саломатлик рамзи сифатида улуғланган муборак таом - сумалак пиширишни ўзига хос анъана деб билганинг момоларимиз кўкламнинг бу гаройиб таомининг келиб чиқиши хакида ғоят қизиқарли афсонлар тўкишган.

Ривоят қилишларча, бир аёлнинг эри жангохларда шахид бўлгач етти нафар норасида фарзанди билан бева колади. Очник ва камбагаллик кундан-кун уларнинг мадорини курила бошлиди. Озиқ-овқатлари хам кўкламга келиб тамом бўлади. Бир куни онаизор сандигини очиб қараса, халтада бир кап буғдой турган эмиши. Шунда тишло топган одамдай суюниб, ундан болаларига бирор егулик пишириб бермоқчи бўлади. Аммо, уруғлени ишлатиб кўйса, йил бўйи оч қолишлари мумкинлигидан хавотирланбди, буғдойни ерга сепади. Ниҳоят ерни ям-яшил майсалар оғлоплай бошлиди. Болалар ҳали кўкка, бу майсалар донгга тўлиб, буғдойни пишиб этилгучча кўп вақт зарурлигини билишмас эди. Очликдан тинка-мадори куриган болалари ётиб қолиди. Онаизор ноилож ўша сабза майсани майдаб, таом қилишни киришибди. Мадорсизланган болалар ҳар вақт - ҳар вақт бошлирини кўтариб, «нон» деб кўйишганида она бир марта қозонни ковлаб кўяркан. Кейин болаларини бирюш билан овнтириш мақсадида тоши териб келишини буориби. Ёти гўдак етти тошча олиб келишибди. Мадорсизликдан биттагина тошни кўтагулук кучлари көлган экан-да! Онаизор «Бу тошлар хосияти, овқатни ширин қиласди», - дебди-да, болалар олиб келган ўзиб, майса қайнаётган қозонга ташлабди. Овқат ҳадегандан пишавермагач, болалар ҳам, онаси ҳам хориб-чарраб ухлаб қолишибди. Эрталаб туриб қарашса, қозонда мазали киён тайёр бўлиб турганниш. Сумалак кайнайётган қозонга етти донса тош ташлаш удуми ана шундан пайдо бўлган дейдилар.

Бухоро вилоятида сумалак пишираётганда қозонга

рўмол ўрайдилар, кулоқлари эса ял-ял ёниб турган кизгандоклардан тақиб оладилар. Шундан кейин тогорадаги ширани қозонга сола туриб:

«Иккі» дейишиб, жимжилоклари билан сумалакни татиб кўрадилар...

Баҳор байрамининг шоҳтаомини тайёрлаш анъанасининг тархи олис давларга

рилган арпа учун ҳам шу сўз кўлланилади,» - деб ёзган.

Демак, «сумалак» атамаси «шарбат учун қилинган, ундирилган арпа» ёки эрта кўкламда шарбатидан маҳсус таом тайёрлаш учун кўкартирилган буғдой маъносини англатувчи қадимги туркий сўз бўлмиш «сумалак» келиб чиқсан.

Манбаларда кай қилиншича, қадимги аждодларимиз эрта кўкламда келаётган йилнинг баракали бўлишини ният қилиб, мукаддас ўсимликлардан бирини туйиб, ширасини олганлар ва маросим амаларини бажариш чигоди уни танову қилинлар. Ана шундай шарбатни тайёрлаш учун маҳсус идишларда туйиладиган ўсимлик қадимги хинд тиляда «Сома» «Авесто» битикларида эса, «хома» деб атаглан экан. Бу ҳар иккала сузнинг ўзаги аслида битта бўлиб, «сикк» суви олинидиган нарса» маъносини билидир экан.

Бинобарин, тилимиздаги «сикмок» (бирор нарсани зизи, сувини чиқармок маъносида) сўзи ҳам ани шу ўзакка боғланса ажаб эмас. Кизиги шундаки, «Авесто»да тасирланган афсонавий улкан уммон - Ворушка денгизининг ўртасида ўсадиган хаёт дарахтининг номи ҳам «Хома» // «Сома» деб талкин қилинади.

Қадимги аждодларимиз Наврӯздан аввал еттига ёки ўн иккита таҳтага етти хил дошли экиннинг ургудан экиб, уларнинг майсалашига қараబ туриб, келаси йил олинажас ҳосил чўғини маълаганлар. Агар донлар бир текис, бехато унбай чиқса, йил баракали келади, яккам-дуккам кўярган майса эса камхосил куздан дарак беради деб ўйлаганлар. Ана шу удумлар асосида кейинчалик Наврӯзи оламнинг шоҳ таоми-сумалак пишириш одати келиб чиқсан.

«Маматкул Жўраев, ЎзРФА Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти Фольклор бўйламишининг мудири, филология фанлари доктори.

СУМАЛАК асрлар билан сирлашган неъмат

Муродимиз ҳосил бўлсин,
Сумалагимиз қизил бўлсин!

- деб дейдилар. Қизил кўйлак кийиб, қизил рўмол ўрашнинг ҳам муайян рамзий маъноси бор: шундай қилинса, сумалак кип-қизарип пишиди деб умид килганлар.

Наврӯз кунлари дастурхонга сумалак тортилганда кўклам таомини биринчи бор табтиб кўраётган пиру бадавлат отаҳонларимиз изи: «Янгилек, янгилек, илоҳим ҳеч кўрмай ёмоналик, ниятимиз омонлик-сомонлик. Илоҳим, янаги ой, янаги ўйларга, бошимиз эсон, бағримиз бутун бўлиб, ўйнаб-кулиб етишай-

бориб тақалади. Ҳатто миљоннинг I - II асрларида яшад ўтган юон олими Плутарх қадимги одамларнинг баҳорий удумлари тўғрисида ёзаркан, улар илк кўкламда бўғдоддан маҳсус таом пиширганликларини aloҳида кайд қилиб ўтган. Аждодларимиз ҳам бундан минг йиллар аввал ҳам кўкламни сумалак пишириш билан кутиб олганликларини XI асрнинг буюк тилшуноси Махмуд Кошгарири ҳам таъкидлаган эди. У ўзининг «Девону луготит турк», яъни «Туркий сўйлар девони»да «сума - ивтилган буғдой номи, куришиб туйилади, сўнгра ундан утра оша ва нон қилинади. Шарбат учун қилинган, унди-

рилган арпа учун ҳам шу сўз кўлланилади,» - деб ёзган.

Баҳор байрамининг шоҳтаомини тайёрлаш учун қўкартирилган буғдой маъносини англатувчи қадимги туркий сўз бўлмиш «сумалак» келиб чиқсан.

ЭКОЛОГИЯ ВА САЛОМАТЛИК

Наврӯз эзгулик кўзгуси. Бу муборак кунда одамларнинг эзгу амаллари, яхши хулқ-одоблари намойиш этилган, урушлар тўхтатилган, хафарчилликлар унтилиб, аразлашганлар ярашиб, одамлар руҳан бирлашиб дўст, биродарлик ришталари мустаҳкамланган.

Байрам муносабати билан Фарғона вилоятида атроф-муҳитни кўкаламзорлаштириш нафақат инсон саломатлиги, балки жамият тараққиётидаги ҳам катта аҳамиятга эга. Ота-бобларимиз «Боги боқсанг» беғ бўлар, ботмон-ботмон ёғ «бўлар» беғ бежизга айтишманган, - дейди таълим ва фан ходимлари касаба ўюмга вилоят кўмитасининг ижтимоий ҳимоя бўлими бошлиги Ақбари Ақсаров. - Бодом, ўрик, ёнгок, анор ва хурмо каби меваларнинг шифобахшилиги табобатда ислобланган. Уларни истеъмол кўнглап ҳамиша соглом, бақувват бўлишади. Парвариш кўнглаплар эса эл дусони олади. Бу ишда Ёзёвон туман агрокимтамоний корхонаси, «Чўли Гулистан» ширкат хўжалиги машина-трактор парки, Риштон туман соғлини сақлаш инспекцияси ходимлари алоҳида ташаббус кўрсатдилар. Уларнинг савъ-ҳаракатлари билан 2 мингдан ортиқ мевали ва манзаралари дарахт ва гул кўчатлари ўтказилиб, боғлар барпо этилди.

Амир Темур бобомиз боғлар барпо этишнинг хосияти ҳакида тўхталиб, шундай деган эдилар:

- Хон бўлсанг-да, беғ ярат, гадой бўлсанг-да беғ ярат. Бир кунмас бир кун мевасини татирсан.

А.СОХИБОВА.

«ЎЗДЭУАВТО»НИНГ ҚАНОТИ

Фарғона шахридаги «Автоёйна» акционерлик жамияти автомобил ойнаси ишлаб чиқарла бошлиди.

Корхонада «ЎзДЭУавто» кўшма корхонасининг «Нексия», «Тико», «Дамас», «Матиз» автомобиллар учун ийлига иккى юн минг комплект ойна тайёрлаб берилади.

Шу пайтагча Асакада ишлаб чиқарилётган автомобил ойналари учун керакли бўлган маҳсулот Хиндишондаги «Асахи глаз» ва Жанубий Кореядаги «Хан глаз» корхоналаридан кептирилар эди. Янги ишлаб чиқарыш тармоғи ўзбек автомобилларини ойналар билан таъминлаб колмасдан, маҳсулот таннхини арzonлашиб, кўшимча иш ўринлари яратиш имконини берди. Корхонага хомашени Кувасодаги «Кварц» хиссадорлик жамияти етказиб бермокда.

Италияning «Национал Де Ловоро» банки берган 19,3 миллион АҚШ долларлик кредит хисобига Швейцария, Финландия, Италия сингари автосаноати ривожланган мамлакатлардан замонавий ишлаб чиқарип дастгоҳлари сотиб олинди. Корхонада меҳнат кўлаётган 364 нафар маҳаллий ёшларнинг бир гурӯҳи хориждаги турдош корхоналарда малака ошириб кайтади.

(ЎЭА).

«ТОШКЕНТ УНИВЕРМАГИ» ОЧИҚ АКЦИЯДОРЛИК САВДО-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЖАМИЯТИ КАСАБА УШЮМА ТАШКИЛОТИ:

Хар бир хонадон, ҳар бир шаҳар ва кишлоғимиз, она диёrimiz нурга тўлсиг!

